

42 (כפי שיתבאר לקמן) לכן גם ה'נעוץ סופן בתחלתן
43 ותחלתן בסופן" לגבי השמים והארץ נכר באפן גלוי בזה
44 שהתחלת ה'תורה אור' וסיום ה'לקוטי תורה' הוא בדרוש
45 מאמר חסידות על פסוק זה, וכן תכן הדרוש גופא עצמו מדבר
46 בו על ענין 'שמים וארץ',
47 תחלה וסוף (שמים) (ארץ),
48 והקשר ביניהם.

49 ומבאר במאמר בתורה אור'
50 שם⁷, דהנה כתיב⁸ בנבואת
51 ירמיהו ארץ ארץ ארץ ארץ שמעי
52 דבר ה', הינו שיש שלש
53 בחינות 'ארץ', ומזה מוכן גם
54 שיש שלש בחינות 'שמים'
55 שהרי יש קשר מיוחד השמים (התחלה)
56 והארץ (סוף). שלש הדרגות
57 ב'ארץ' במוכן הרוחני הם תורה
58 שבעל-פה ומצות וישאל,
59 ולפי-זה הרי שלש הדרגות
60 ב'שמים' הם תורה שבכתב
61 (בניחוס לתורה שבעל-פה
62 שהיא בחינת 'ארץ') ותורה (בניחוס
63 למצות שהם בחינת 'ארץ')
64 ועבודת ישראל באופן
65 ד'שמים' (ביחס לעבודת ה' של בני
66 ישראל שהיא בבחינת 'ארץ'). ועל-
67 ידי ענינים אלו של בחינת 'שמים'
68 במוכן הרוחני (תורה שבכתב, תורה
69 ועבודת בני ישראל שבבחינת 'שמים')
70 נעשה "השמים כסאי" גו',
71 שיהיו ישראל ומלכא
72 בלחודויה⁹, בני ישראל והמלך
73 (הקדוש-ברוך-הוא) לברם וכמו
74 שכתוב שם¹⁰ במשלי, ומבואר
75 בחסידות שהכתוב מדבר גבי
76 שמיני-עצרת "יהיו לך לבדך
77 ואין לזרים אתך" וכפי שמבואר
78 בחסידות גם לגבי קרבנות החג

1 נאמר בנבואת ישעיהו, שהקדוש-ברוך-הוא אומר:
2 השמים כסאי הם הכסא עליו אני יושב, כביכול והארץ הדם רגלי¹
3 היא ה'הדום' (שרפורף) עליו אני מניח את רגלי, כביכול, וידוע דרוש
4 מאמר חסידות של רבנו הגדול בדרור-המתחיל הפותח בפסוק הזה
5 'השמים כסאי' בהתחלת ספר
6 'תורה אור'², שזהו ספר
7 דרושיו מאמרי החסידות שלו על
8 חמשה חומשי תורה
9 והמועדים³. וכידוע
10 שה'לקוטי תורה' המכיל מאמרי
11 חסידות של אדמו"ר הזקן על פרשיות
12 התורה של החומשים ויקרא, במדבר
13 דברים והמועדים החלים בעת
14 שקוראים בתורה בחומשים אלו הוא
15 המושך ה'תורה אור' המכיל
16 מאמרי חסידות של אדמו"ר הזקן על
17 פרשיות התורה של החומשים בראשית
18 ושמות והמועדים החלים בזמן
19 שקוראים בתורה בחומשים אלו
20 (פמבאר במכתב כבוד-
21 קדושת מורי-והמורי אדמו"ר⁴,
22 כיצר בעצם ה'תורה אור' והלקוטי
23 תורה' הם שני חלקים של אותו ספר,
24 ושניו השם הוא רק בגלל הצורך
25 לקבל רישיון הדפסה מהממשלה
26 וכמוכן בפשטות כפי שרואים
27 מתוכן שני הספרים שהם בעצם ספר
28 אחד), ומטעם זה מאחר שבעצם
29 שני הספרים הם ספר אחד סיום
30 ה'לקוטי תורה'⁵ הוא גם-כן
31 בפסוקי הפטרה זו ("השמים
32 כסאי"), על-פי הפלל⁶ האמור
33 ב'ספר יצירה' "נעוץ סופן
34 בתחלתן ותחלתן בסופן"
35 כלומר, הסוף קשור בהתחלה
36 והתחלה קשורה בסוף. וכן גם
37 בעניינינו, סוף הספר 'לקוטי תורה'
38 קשור בתחילת הספר 'תורה אור'.
39 ומכיון ש'שמים וארץ' (בהם
40 מדובר בפסוק זה 'השמים כסאי והארץ
41 הדום רגלי') הוא ענין כללי

'בס"ד. שבת פרשת נח, ב'
דראש-חודש מרחשון
ה'תשמ"ח.

בלתי מוגה

1 השמים כסאי והארץ הדם רגלי¹, וידוע דרוש
2 רבנו הגדול בדרור-המתחיל הזה
3 בהתחלת ספרו 'תורה אור'², שזהו ספר דרושיו
4 על חמשה חומשי תורה והמועדים³. וכידוע
5 שה'לקוטי תורה' הוא המושך ה'תורה אור'
6 (פמבאר במכתב כבוד-קדושת מורי-והמורי
7 אדמו"ר⁴, וכמוכן בפשטות), ומטעם זה סיום
8 ה'לקוטי תורה'⁵ הוא גם-כן בפסוקי הפטרה זו
9 ("השמים כסאי"), על-פי הפלל⁶ "נעוץ סופן
10 בתחלתן ותחלתן בסופן". ומכיון ש'שמים
11 וארץ' הוא ענין כללי (כפי שיתבאר לקמן) לכן
12 גם ה'נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן' נכר
13 באפן גלוי בזה שהתחלת ה'תורה אור' וסיום
14 ה'לקוטי תורה' הוא בדרוש על פסוק זה, וכן
15 תכן הדרוש גופא מדבר בו על ענין 'שמים
16 וארץ', תחלה וסוף, והקשר ביניהם.

17 ומבאר במאמר שם⁷, דהנה כתיב⁸ ארץ ארץ
18 ארץ שמעי דבר ה', הינו שיש שלש
19 בחינות 'ארץ', ומזה מוכן גם שיש שלש
20 בחינות 'שמים'. שלש הדרגות ב'ארץ' הם תורה
21 שבעל-פה ומצות וישאל, ולפי-זה הרי שלש
22 הדרגות ב'שמים' הם תורה שבכתב (בניחוס
23 לתורה שבעל-פה) ותורה (בניחוס למצות) ועבודת ישראל באופן ד'שמים'.
24 ועל-ידי ענינים אלו נעשה "השמים כסאי" גו', שיהיו ישראל ומלכא
25 בלחודויה⁹, וכמו שכתוב שם¹⁰ גבי שמיני-עצרת "יהיו לך לבדך ואין לזרים

(1 ישע"י סו, א. 2. א, א ואילך. 3) ראה לשון השער לתו"א ולקו"ת. 4) נדפס בהוספות לתו"א יט (קמג), א. הוספות ללקו"ת ג, ב. 5) מח, ד ואילך. 6) ספר יצירה פ"א מ"ז. 7) א, ג. 8) ירמ"י כב, כט. 9) ראה זהר ח"א סד, א"ב. שם רה, ב. 10) משלי ה, יז. וראה סה"מ עת"ר ע' לה. מד. תשי"ז ע' 71. 82. ועוד.

השמים כסאי והארץ הדום רגלי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שבמהלך ימי חג הסוכות מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם,
2 ואילו בשמיני עצרת שהוא החג של בני ישראל והקדוש-ברוך-הוא בלבד,
3 מקריבים רק פר אחד.
4 **וּבַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עֲצֻמָּה** (שכאמור יש בה בחינות ששייכות ל'שמים'
5 ויש בה בחינות ששייכות ל'ארץ')
6 **יִשְׁנֶן גַּם-כֵּן שְׁלֹשׁ מַדְרָגוֹת** 1 **אֲתָךְ. וּבַעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עֲצֻמָּה יִשְׁנֶן גַּם-כֵּן**
7 שונות, **וּכְמוֹ שְׁפָתוֹב¹¹** בהמשך
8 הפטרה זו של 'השמים כסאי והארץ'
9 הדום רגלי' **וְאֵת כָּל אֲלֹהֵי אֵת**
10 השמים ואת הארץ ואת כל הנבראים
11 **יְדִי** ידו של הקדוש-ברוך-הוא
12 **עֲשֶׂתָה וַיְהִי כָל אֲלֹהֵי נְאוֹם**
13 ה', **וְאֵל זֶה אֲבִיט אֶל עֲנִי**
14 **וְנִכָּה רוּחַ גּוֹ', שִׁישׁ פְּאֵן¹²**
15 בפסוקים אלו **שְׁלֹשָׁה עֲנִינִים**
16 שונים **מִחֻשְׁבָּה ("וְאֵל זֶה אֲבִיט")**
17 **דְּבוּר ("נְאוֹם ה'")**
18 **וּמַעֲשֵׂה ("יְדִי עֲשֶׂתָה"),**
19 **וּבַעֲבוֹדָה** עבודת ה' של האדם הם
20 **שְׁלֹשָׁה הַעֲמוּדִים תּוֹרָה**
21 **עֲבוֹדָה** עבודת התפילה ו**גְּמִילוּת-**
22 **חֲסָדִים¹³** מצוות הצדקה וכלל
23 המצוות המעשיות שהם בשלושת
24 הדברים הללו, מחשבה דיבור ומעשה
25 (שלושת ה'לבושים' וכלי הביטוי של
26 הנפש), כפי שממשיך ומפרט.
27 **גְּמִילוּת-חֲסָדִים** צדקה וכלל
28 המצוות המעשיות **עֲקָרָה הוּא**
29 **בְּכַח הַמַּעֲשֵׂה ("עֲשֶׂתָה"),**
30 **תּוֹרָה עֲקָרָה הוּא בְּדְבוּר¹⁴**
31 **וּכְמֵאֵמֶר רְבוּתִינוּ ז'¹⁵** בגמרא
32 **עַל פְּסוּק¹⁶** במשלי שחכמינו ז"ל
33 מפרשים על לימוד התורה **חַיִּים הֵם**
34 **לְמוֹצֵאֵיהֶם, לְמוֹצֵאֵיהֶם בְּפָה**
35 (ובלשון הגמרא: "אמר ליה שמואל לרב יהודה, פתח פומיך קרי פתח
36 פומיך תני כי היכי דתתקיים ביך ותוריך חיי [פתח פיך ותקרא, פתח פיך
37 ותשנה, כדי שתתקיים בידך (התורה) ותאריך חיים] שנאמר חיים הם
38 למצאיהם ולכל בשרו מרפא, אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם כפה").
39 **תְּפִלָּה עֲקָרָה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה,** ככוונת הלב, **וּכְמוֹכֵן גַּם מִזְּה**
40 **שֶׁהַתְּפִלָּה** בזמן הזה היא כדברי חכמינו ז"ל **בְּמִקּוֹם הַקְּרִיבָן¹⁷** שהיה
41 בזמן שבית המקדש קיים, **שֶׁבְּקִרְבָּן הַמַּחֲשָׁבָה הִיא עֲנִין עֲקָרִי**

(כְּמוֹכָא לְהִלְכָה¹⁸ וכדברי הרמב"ם: "... כל הזבחים, צריך העובד
תהיה מחשבתו לשם הזבח ולשם בעליו... וצריך שתהיה מחשבתו בשעת
שחיטת העולה, לשם שישה דברים לשם הזבח ולשם הזבח ושהזבח לה'
ברוך הוא, ושיקטירו לאישים ושהקטרות לריח בלבד ושריח זה נחת רוח לפני
הקדוש ברוך הוא..."), **וּשְׁלֹשֶׁת**
עֲנִינִים אֵלֶּי בַעֲבוֹדַת הָאָדָם
תורה, עבודה וגמילות חסדים שעיקרם
בדיבור, במחשבה ובמעשה הם
כְּלָלוֹת סֵדֵר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת של
האור האלוקי היורד מלמעלה למטה
ונמשך מדרגה לדרגה, **וְעַל-יָדָם** על-
ידי שלושת הדברים האמורים
מְבִיאִים אֶת הַגְּלוּי של האלוקות
בעולם **דְּלַעֲתִיד-לְבֹא,** וכפי
שנאמר בהמשך ההפטרה **"הַשְּׁמַיִם**
הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה
אֲשֶׁר אָנִי עוֹשֶׂה," ופירוש
הדברים על פי חסידות הוא שלעתיד-
לבוא יהיה גילוי אלוקות בעולם עד
שהבריאה כולה תהיה בריאה חדשה
שְׁפָל זֶה גילוי האלוקות והתחדשות
הבריאה בימות המשיח **הוּא עַל-**
יְדִי מַעֲשֵׂינוּ וְעִבּוֹדֵתֵנוּ¹⁹ כעת,
בזמן הגלות, כדברי רבנו הזקן בספר
התניא, כי "תכלית השלימות הזה של
ימות המשיח ותחיית המתים שהוא
גילוי אור אין-סוף ברוך-הוא בעולם
הזה הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו
כל זמן משך הגלות".
וּבִזְה לפי המבואר לעיל שיש שלוש
בחינות ב'שמים', שלוש בחינות
ב'ארץ' ועבודת ה' מתחלקת לשלושה
עניינים **יוֹכֵן מָה שְׁמַצִּינוּ שְׁלֹשׁ**
חִלּוּקוֹת חלוקה לשלושה עניינים
גַּם בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הָעוֹלָם, שִׁישׁ בּוֹ בֵּית
רֵאשׁוֹן' בֵּית שְׁנִי' וּבֵית שְׁלִישִׁי שהוא הבית השלישי
"מִקְדָּשׁ אֲדָר' כּוֹנְנֵן יְרִיד²⁰, מקדש שהוא מעשה ידיו של
הקדוש-ברוך-הוא **דִּהְגַּם שֶׁהַבֵּית הַשְּׁלִישִׁי הוּא עֲנִין בְּפִנְי-**
עֲצֻמּוֹ שונה ומיוחד יותר נעלה מהבית הראשון והבית השני, ולכאורה אין
למנות אותו יחד עם שני הבתים הקודמים ולומר שיש שלוש חלוקות,
מְכַל-מְקוֹם הָרִי במובנים רבים **זֶה** בית המקדש השלישי **הַמְּשָׁךְ**

(11) בהמשך ההפטרה – ישע'י שם, ב. 12) ראה תו"א שם א, ג. 13) אבות פ"א מ"ב. 14) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב.
תניא פל"ז (מז, א). פמ"ט (ע, א). תו"א פרשתנו (נח) ט, רע"ג. יתרו קח, סע"ג ואילך. קי, א ואילך. וראה לקו"ש חט"ו
ס"ע 326 ואילך. 15) עירובין נד, רע"א. 16) משלי ד, כב. 17) ברכות כו, א"ב. 18) רמב"ם הלי' מעשה הקרבנות פ"ד ה"רי"א.
19) ראה תניא רפ"ז. 20) בשלח טו, יז ובפירש"י.

שבת פרשת נח, ב' דראש-חודש מרחשון ה'תשמ"ח

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 לְמִקְדָּשִׁים שֶׁלִּפְנֵי, וּכְמֵאֲמַר רַז"ל²¹ עַל פְּסוּק²² אֵלֶּה
 2 פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן גֹּ', וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל שֶׁכָּפַל הַלְשׁוֹן "הַמִּשְׁכָּן,
 3 מִשְׁכָּן" הוּא רָמַז לְמִקְדָּשׁ שֶׁנִּתְמַשְׁכָּן שְׁנֵי פְעָמִים, שֶׁנֶּחֱרַב שְׁנֵי
 4 פְעָמִים, אֲבָל עֲתִיד לָשׁוּב וּלְהִיבֻנֹת הֵינּוּ שְׁזָהוּ כְּמוֹ מִשְׁכּוֹן עַל הַלוּוָא
 5 (או חוב אחר) אֲשֶׁר עַל-פִּי
 6 הַהֵלְכָה הָרִי מִי שֶׁהִמְשִׁיכּוֹן
 7 מִפְּקֹד בְּיָדוֹ הַמְלוּוָה שֶׁיִּכְבֵּל אֶת
 8 הַמִּשְׁכָּן כְּעֶרְבוֹן לְתִשְׁלוֹם הַחֹב הַחֹב חֵיב
 9 לְהַחְזִיר אוֹתוֹ אֶת הַמִּשְׁכּוֹן כְּמוֹ
 10 שְׁהוּא, בְּשִׁלְמוֹת וּמְזָה מוֹכֵן,
 11 שֶׁכֵּן הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ
 12 הַשְּׁלִישִׁי, שְׁבַא בְּמִקּוֹם שְׁנֵי בְתֵי
 13 הַמִּקְדָּשׁ שֶׁחִרְבוּ שְׁהוּא הַמִּשְׁשָׁף
 14 לְבֵתֵי-מִקְדָּשׁ שֶׁלִּפְנֵי (אֶף)
 15 שְׁהוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי נִעְלָה
 16 מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן וְהִשְׁנִי שְׁלֹא
 17 בְּעֶרְךָ, לֵלֵא כֹל יִחַס וְהִשְׁוֹאָה, וְבַעוּד
 18 שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ
 19 הַשְּׁנִי הָיוּ מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 20 הַשְּׁלִישִׁי הוּא "מִקְדָּשׁ אֲד' כּוֹנֵנוּ
 21 יִדְיָךְ" מַעֲשֵׂה יְדֵי שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 22 (הוּא). וְדוֹקָא עַל 'מִקְדָּשׁ' זֶה
 23 הַשְּׁלִישִׁי כְּתִיב! בַּהֲפִטְרָה זו,
 24 בַּהֲמִשְׁךְ לְהַשְׁמִים כִּסְאֵי וְהָרָץ הָרוֹם
 25 רַגְלֵי, אֵיזָה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי
 26 גֹ', וְהַכְּתוּב מְדִיִּיק וְקוּרָא לְבֵית
 27 הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי 'בֵּית' כְּמֵאֲמַר
 28 רַז"ל²³ לֹא כְּאַבְרָהָם שֶׁכְּתוּב
 29 בּוֹ הֵר כּוֹי וְלֹא כִּינְצָחַק
 30 שֶׁכְּתוּב בּוֹ שְׁזָה כּוֹי אֵלֶּה
 31 כִּינְצָחַק שֶׁקָּרָאוּ בֵּית (וּבִלְשׁוֹן
 32 הַגְּמָרָא, "וְאָמַר ר' אֲלֵעֹזַר, מֵאִי
 33 דְּכַתְּבִי זְהִלְכוּ עִמָּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ
 34 וְנַעֲלֵה אֶל הָרַ ה' אֶל בֵּית אֲלוּקֵי יַעֲקֹב
 35 וְגו'. אֲלוּקֵי יַעֲקֹב וְלֹא אֲלוּקֵי אַבְרָהָם וְיִצְחָק? אֵלֵּא לֹא כַּאֲבָרָהּ שֶׁכְּתוּב בּוֹ
 36 הֵר שֶׁנֶּאֱמַר 'אֲשֶׁר יֵאמֵר הַיּוֹם בְּהַר ה' יִרְאֶה' וְלֹא כִּינְצָחַק שֶׁכְּתוּב בּוֹ שְׁדֵה
 37 שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיֵצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשֵׂדֵה', אֵלֵּא כִּינְצָחַק שֶׁקָּרָאוּ בֵּית שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיִקְרָא אֶת
 38 שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵלֵי'".
 39 וְיֵשׁ לּוֹמְרֵי, שְׁזָהוּ גַם הַקָּשֶׁר לְמָה שֶׁנִּחְלָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִיא
 40 נִחְלָה בְּלֵי מְצָרִים²⁴, לֵלֵא גְבוּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב²⁵ בַּבְּחִטָּח
 41 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לִיעֲקֹב אֲבִינוּ בְּצִאתוֹ מִבְּאֵר שֶׁבַע לַחֲרֹן "וּפְרָצְתָּ יָמָה
- 1 זֶה הַמִּשְׁשָׁף לְמִקְדָּשִׁים שֶׁלִּפְנֵי, וּכְמֵאֲמַר רַז"ל²¹
 2 עַל פְּסוּק²² אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן גֹּ', רָמַז
 3 לְמִקְדָּשׁ שֶׁנִּתְמַשְׁכָּן שְׁנֵי פְעָמִים, הֵינּוּ שְׁזָהוּ כְּמוֹ
 4 מִשְׁכּוֹן אֲשֶׁר עַל-פִּי הַהֵלְכָה הָרִי מִי שֶׁהִמְשִׁיכּוֹן
 5 מִפְּקֹד בְּיָדוֹ חֵיב לְהַחְזִיר אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁהוּא, וּמְזָה
 6 מוֹכֵן, שֶׁכֵּן הוּא בְּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שְׁהוּא
 7 הַמִּשְׁשָׁף לְבֵתֵי-מִקְדָּשׁ שֶׁלִּפְנֵי (אֶף) שְׁהוּא נִעְלָה
 8 שְׁלֹא בְּעֶרְךָ, "מִקְדָּשׁ אֲד' כּוֹנֵנוּ יִדְיָךְ)". וְדוֹקָא
 9 עַל 'מִקְדָּשׁ' זֶה הַשְּׁלִישִׁי כְּתִיב! אֵיזָה בֵּית אֲשֶׁר
 10 תִּבְנוּ לִי גֹ', כְּמֵאֲמַר רַז"ל²³ לֹא כְּאַבְרָהָם
 11 שֶׁכְּתוּב בּוֹ הֵר כּוֹי וְלֹא כִּינְצָחַק שֶׁכְּתוּב בּוֹ שְׁזָה
 12 כּוֹי אֵלֶּה כִּינְצָחַק שֶׁקָּרָאוּ בֵּית. וְיֵשׁ לּוֹמְרֵי, שְׁזָהוּ
 13 גַם הַקָּשֶׁר לְמָה שֶׁנִּחְלָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִיא נִחְלָה
 14 בְּלֵי מְצָרִים²⁴, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב²⁵ וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה
 15 וְצָפוֹנָה וְנִגְבָּה גֹ', מִשׁוֹם שְׁהוּא שֶׁיָּף לְמִקְדָּשׁ
 16 הַשְּׁלִישִׁי דְּכְתִיב בֵּיהּ²⁶ פְּרוּזוֹת תִּשָּׁב יְרוּשָׁלַיִם,
 17 בְּלֵי מְצָרִים²⁷. וְעַל-פִּי הַנַּ"ל שְׁזָה שֶׁיָּף לְמִסְפָּר
 18 שְׁלֹשׁ דּוֹקָא, מוֹכֵן גַּם מֵה שֶׁיִּדְוַע שֶׁיַּעֲקֹב שֶׁיָּף
 19 לְסַעוּדָה שְׁלִישִׁית שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת²⁸, שֶׁסַּעוּדָה זוֹ
 20 הִיא הַסַּעוּדָה הַכִּי נִעְלִית, בְּחִינַת רַעְוָא דְרַעְוִין²⁹,
 21 וְכַמְבָּאָר בְּכִמְהָ מְקוֹמוֹת³⁰. וְאֶף שֶׁיִּשְׁנָה גַם
 22 סַעוּדָה רְבִיעִית, סַעוּדַת מוֹצָאֵי-שַׁבָּת, סַעוּדַת
 23 דְּרוֹד, דְּרוֹד בֶּן יִשִׁי וְגַם דְּרוֹד מִלְפָּא מְשִׁיחָא³¹, הָרִי
 24 סַעוּדָה זוֹ נִקְרָאת בְּשֵׁם 'מְלֻחָה מְלָפָה' אוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 25 שְׁלִישִׁית בְּשַׁבַּת שְׁאוּ מְאִירָה בְּחִינַת רַעוּוָא דְרַעוּוִין.
 26 וְאֶף שֶׁיִּשְׁנָה מְלַבֵּד שְׁלוֹשׁ סַעוּדוֹת הַשַּׁבָּת גַּם סַעוּדָה רְבִיעִית,
 27 סַעוּדַת מוֹצָאֵי-שַׁבָּת, סַעוּדַת דְּרוֹד, הַסַּעוּדָה שֶׁל דוּד, דְּרוֹד בֶּן
 28 יִשִׁי דוּד הַמֶּלֶךְ וְגַם דְּרוֹד מִלְפָּא מְשִׁיחָא³¹ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, אֵין זוֹ סַתִּירָה
 29 לְכַךְ שֶׁסַּעוּדוֹת הַשַּׁבָּת מִתְחַלְּקוֹת לְשְׁלוֹשׁ, כִּי הָרִי סַעוּדָה זוֹ הַסַּעוּדָה שֶׁל
 30 מוֹצָאֵי שַׁבַּת שְׁהִיא הַסַּעוּדָה הַרְבִּיעִית, נִקְרָאת בְּשֵׁם 'מְלֻחָה מְלָפָה'
 31

(21) נתחומא פקודי ב. שמו"ר פנ"א, ג. פרש"י ר"פ פקודי. (22) ר"פ פקודי. (23) פסחים פח, א. (24) שבת קיח, סע"א ואילך.
 (25) ויצא כת, יד. (26) זכרי' ב, ח. (27) ראה סד"ה צדקת פזרונו במאמרי אדה"ו תקס"ה ח"ב ע' תתקצח ואילך. ועוד.
 (28) זח"ב פח, ב. (29) זהר שם (בסוף העמוד). ח"ג קכט, א. (30) ראה המשך תרס"ו ע' תקמג ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע'
 אקכו ואילך. ועוד. (31) ראה פע"ח סוף שער השבת. ועוד.

השמים כסאי והארץ הדום רגלי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הסעודה שמלוה את שבת המלכה בצאתה או שְׁנָאֲמַר עַל זֶה הַלְשׁוֹן
 2 'שְׁמַלּוּהָ אֶת הַמֶּלֶךְ'³², וְהִינּוּ שְׁבַעַת סְעוּדָה זוּ לְמֵרוֹת שׁוֹמְנָה
 3 הוא לאחר צאת השבת נִמְצָא עִמּוֹ עֲדִיין הַמֶּלֶךְ או הַמֶּלֶכָה, דְּהִינּוּ
 4 שְׁהִיא בְּהַמְשָׁךְ לְסְעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית ועם היותה 'סעודה רביעית' אין
 5 היא ענין נפרד לחלוטין משלוש
 6 הסעודות, והחלוקה של סעודות השבת
 7 לשלוש (כשהשלישית, הנעלית ביותר,
 8 היא עניינו של יעקב אבינו) בעינה
 9 עומדת.
 10 וְזֶהוּ הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי בַּכְּתוּב
 11 "הַשְּׁמַיִם כְּסָאֵי וְהָאָרֶץ הַדּוּם
 12 רַגְלֵי" גו', ד"שְׁמַיִם" הִינּוּ
 13 אֵשׁ וּמַיִם³³ שְׁהֵם כְּלָלוֹת
 14 הַמַּדּוֹת³⁴ שְׁעִיקָרן הוּא קו הַגְּבוּרוֹת,
 15 עֲנִיין הָאֵשׁ. וְקו הַחֹסֵד, עֲנִיין הַמַּיִם,
 16 וְהַשְּׁמַיִם הַכּוֹלְלִים גַּם 'אֵשׁ' וְגַם 'מַיִם'
 17 רִוּוּזִים לְכָלֹת הַמִּידוֹת וְ"הָאָרֶץ"
 18 קָאֵי עַל סְפִירַת הַמַּלְכוּת³⁵,
 19 כַּמְבוּאָר בַּחֲסִידוֹת שְׁסִפִּירַת הַמַּלְכוּת
 20 נִקְרָאת "אָרֶץ", כִּי כַּשֵּׁם שֶׁהָאָרֶץ הִיא
 21 בְּבִטּוּל "שֶׁהַכֵּל דֹּשִׁין עֲלֶיהָ", כִּךְ
 22 סְפִירַת הַמַּלְכוּת עֲנִינָה הוּא בִּטּוּל,
 23 וּבִלְשׁוֹן הַזֶּה "דְּלִית לָהּ מַגְרָמָה
 24 כְּלוּם", שְׁאִין לָהּ כְּלוּם מִשֵּׁל עֲצֻמָּה,
 25 אֵלָּא הִיא מַעֲבִירָה אֶת הָאוּר שְׁמַאִיר
 26 בְּסִפִּירוֹת שְׁמַעֲלִיָה (הַמּוֹחִין וְהַמִּידוֹת)
 27 וּבַעֲבוּרַת ה', 'שְׁמַיִם', אֵשׁ וּמַיִם' הִיא
 28 הַעֲבוּדָה בְּכָלֹת הַמִּידוֹת. וְאֵילוּ 'אָרֶץ',
 29 כִּנְגַד סְפִירַת הַמַּלְכוּת, הִיא הַעֲבוּדָה
 30 בְּדֶרֶךְ קְבָלַת עוֹל, גַּם לֵאלֹהֵי הַשֶּׁכֶל
 31 וְהַרְגֵשׁ, וְצָרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ
 32 עֲנִינֵינִים אֵלָּו שֵׁל 'שְׁמַיִם' (עֲבוּרַת
 33 הַמַּדּוֹת) וְ"אָרֶץ" (הַעֲבוּדָה קְבָלַת עוֹל)
 34 בְּבַחֲנִינַת "בֵּית", בַּקְּבִיעוֹת
 35 וּבַהֲתִישׁוּבוֹת, כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב "אֵיזָה
 36 בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי", שְׁזֶה בְּנִיין
 37 הַבֵּית נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַעֲבוּדָה
 38 בְּשִׁלְשֵׁת הַקְּוִיין הַנִּזְכָּרִים.
 39 עֲבוּדָה וּגְמִילוּת חֲסִידִים עַל-יְדֵי שִׁלְשֵׁת לְבוּשֵׁי הַנֶּפֶשׁ (כְּלֵי הַבִּיטּוּ
 40 שֵׁהם מִחֻשָׁה דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה, וְעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲשֵׂנוּ וְעַבוּדַתְנוּ
 41 בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וְקוֹיִם הַמְּצוּוֹת בּוֹמֵן הַגְּלוּת מְקַבְּלִים לְעַתִּיד-לָבוֹא

(32) רש"י ד"ה במוצ"ש – שבת קיט, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סימן ש"ב. (33) חגיגה יב, סע"א. (34) ראה אוה"ת נ"ך כרך א' ס"ע א'ו ואילך. כרך ג' ע' שלב ואילך. וראה אוה"ת בראשית כרך ג' (ביאור ע"פ כי כאשר השמים) תעט, א ואילך. וראה שם תע, ב ואילך. (35) ראה אוה"ת בראשית שם. ובכ"מ. (36) וילך לא, יו"ד ואילך. (37) שמו"ר פ"ל, ט. (38) תהלים קמו, יט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 השבת המשכון, הקדוש-ברוך הוא מקיים את ההלכה ומחזיר לבני ישראל את
 2 בית המקדש.
 3 ויש לומר, ששלושה בתי-מקדש אלו הבית הראשון, הבית השני
 4 והבית השלישי הם כנגד שלשת הכתרים דאיתא שמואב
 5 במדרש³⁹ שבני המדינה עשו
 6 שלש עטרות למלך, מה
 7 עשה המלך, נתן בראשו
 8 אחת ושתיים נתן בראשם של
 9 בניו, על הכתוב 'קדושים תהיו' אמרו
 10 חכמינו ז"ל במדרש, "משל לבני מדינה
 11 שעשו שלוש עטרות (שלושה כתרים)
 12 למלך, מה עשה המלך (בשלושת
 13 הכתרים שעשו לו בני המדינה), נתן
 14 (עטרה) אחת בראשו (בראש המלך)
 15 ושתיים (ושתי עטרות) נתן בראש בניו"
 16 והמדרש ממשיך ואומר שזה גם ענין
 17 שלוש הקדושות שבני ישראל
 18 מקדישים את הקדוש-ברוך-הוא
 19 באמירת "קדוש, קדוש, קדוש...", ועל
 20 כך מבואר כאן ששלושת בתי המקדש
 21 הם כנגד שלושה כתרים אלו, שבית-
 22 המקדש השלישי הוא כנגד
 23 הכתר "מה שנתן המלך
 24 בראשו", דאף שזהו "מקדש
 25 אד' פוננו ידך", מקדש שנעשה
 26 בידי הקדוש-ברוך-הוא, מפל-מקום
 27 גם על זה כתוב שעשו אותו
 28 בני המדינה, שזה כולל גם
 29 את ישראל⁴⁰, שאף הם שותפים
 30 לעשיית בית המקדש השלישי, כי גם
 31 הגלויים האלוקים הכי נעלים
 32 דלעתיד-לבא נמשכים על-
 33 ידי עבודת ישראל כעת, בזמן
 34 הגלות.
 35 ויש לומר, שזהו גם הפירוש
 36 הפנימי של מה שכתוב "כי
 37 פאשר השמים החדשים גו'
 38 כן יעמוד ורעכם ושמכם",
 39 שכל עניני התורה נדרשים
 40 בשני פנים, אופן אחד מלמעלה למטה ואופן שני מלמטה

למעלה, ובענייני דנוסף על הפרוש הפשוט ש'ורעכם
 ושמכם" הם כמו "השמים החדשים" וגו', שזהו פירוש הכתוב
 מלמעלה למטה, היינו שהעיקר הוא הלמעלה, השמים החדשים, והכתוב
 מחדש ואמר ש'ורעכם ושמכם' יהיה כמו 'השמים החדשים', ובנוסף לכך
 יש לומר ולפרש את הפסוק
 לאדך גיפא, מלמטה למעלה,
 ש'ורעכם ושמכם" בני ישראל
 הנמצאים למטה בעולם הזה הם
 למעלה מ"השמים החדשים
 והארץ החדשה", ואדרבה
 הם בני ישראל על ידי עבודתם
 בתורה ומצוות בזמן הזה הפועלים
 את המשכת והתגלות "השמים
 והארץ החדשים" לעתיד לבוא,
 ולפי-זה מה שכתוב "כן
 יעמוד" ולכאורה פירוש הפסוק הוא
 ש'ורעכם ושמכם, בני ישראל, יהיו
 כמו השמים והארץ, לאמיתו של דבר
 הינו 'כן, דמיון והשוואה
 למעליהתא, שהם בני ישראל
 דומים להם לשמים ולארץ אכל
 לאמיתו של דבר הם בני ישראל
 למעלה מהם מהשמים והארץ.
 ויהי-רצון שעל-ידי למוד כל
 ענינים אלו בתורה, נזכה
 בקרוב ממש לשמוע
 המאמרים בחסידות מנשיא
 דורנו עצמו והנשיאים
 שלפניו, פאשר משיח ילמד
 את כל העם פנימיות החלק
 הנסתר של התורה תורת החסידות
 וגם ילמד נגלה ד'תורה'.
 המשנה, התלמוד וההלכה וְאָף
 שְׂמִבְאָר בְּכַמְהָ⁴¹ מקומות
 בתורת החסידות שעקר החדוש
 של משיח בלימוד התורה לבני
 ישראל לעתיד-לבוא יהיה גלוי
 פנימיות התורה, שזהו
 הבאור במה שכתוב שְׂמִשִּׁיחַ
 ילמד גם את משה והאבות וכו' אף שהם למדו הפל⁴²,

(39) ויק"ר פכ"ד, ח. 40) ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' שח. רד"ה צאינה וראינה תר"ס. עזר"ת. תשח. ד"ה בשעה שהקדימו תשמ"ז. ועוד. 41) לקו"ת צ יז, ו אילך. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' רסא ואילך. שם ע' רסט ואילך. שער האמונה לאדמו"ר האמצעי פנ"ז ואילך. ובכ"מ. 42) תויו"ט סוף מס' עדיות. של"ה חלק תושבע"פ כלל אות תי"ו (טט, א). והוא ע"פ זח"ג כח, א. וראה גם ערוך השלם בערכו.

השמים כסאי והארץ הדום רגלי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְתִשְׁבּוּבוֹת' כְּבוֹד־קְדוּשַׁת מוֹרֵי־וְחָמֵי אֲדָמוֹר נְשִׂיא דוֹרְנוּ, 28
 2 שְׂכוּלָם עֲסָקוּ הֵן בְּפִנְיֵימֵי תוֹרָה וְהֵן בְּנִגְלָה דְתוֹרָה וְכֵן יְהִיָּה גַם 29
 3 לְעֵתִיד־לָבֵא בִימֹת הַמְּשִׁיחַ גַּם לְמוֹד נִגְלָה דְתוֹרָה' מִפִּי 30
 4 מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ. וְכֵן זֶה לִימוֹד הַתּוֹרָה הֵן בְּנִגְלָה וְהֵן בְּפִנְיֵימֵי בּוֹמֵן הַזֶּה 31
 5 הוּא הַכְּנָה שְׂיִהְיָה "כְּאֲשֶׁר 32
 6 הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים גּוֹ' כֵּן 33
 7 יַעֲמֹד וְרַעְכָּם וְשִׂמְכָם", וְנִזְכָּה 34
 8 אֲזִי לְעֵתִיד לְבוֹא לְשִׁמוּעַ תּוֹרָה 35
 9 מְנַשֵּׂא דוֹרְנוּ, וּמְאָבִיו 36
 10 אֲדָמוֹר (הַרְשָׁ"ב) נִשְׁמָתוֹ־ 37
 11 עֲדוֹ, וּמְאָבִיו אֲדָמוֹר 38
 12 מִהַרְשָׁ"ש, וּמְאָבִיו אֲדָמוֹר 39
 13 הַצֶּמֶח צְדָק', וּמְחָמֵי וְדוֹדוֹ 40
 14 אֲדָמוֹר הָאֲמָצְעִי, 41
 15 וּמְאָדָמוֹר הַזְּקֵן, וְלִמְעָלָה 42
 16 בְּקִדְשׁ עַד שְׂנוּכָה לְשִׁמוּעַ תּוֹרָה 43
 17 מֵאֵת עֲצָמוֹתוֹ וּמֵהוֹתוֹ הָעֵצִים 44
 18 וְהַמְהוֹת שֶׁל הַקְדוּשָׁה־בְרוּךְ־הוּא בְּעֵצָמוֹ 45
 19 וְתַבְרֹךְ, וּבְמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ 46
 20 מִמֶּשֶׁ. 47

1 ולכאורה אין מה לחדש להם, אלא שהם למדו הכל בנגלה ומשיח יוסיף להם 1
 2 את הסוד והפנימיות, מְכַל־מְקוֹם צְרִיף לומר שְׂיִהְיָה אֲזִי בִימֹת 2
 3 הַמְּשִׁיחַ גַּם לְמוֹד נִגְלָה דְתוֹרָה', וְכַדְמוּכַח מִמְאָמְרֵינוּ⁴² 3
 4 עֲפֵמִים רַבּוֹת בְּגִמְרָא "תְּשֻׁבִי אֵלֵינוּ הַנְּבִיא יִתְרַץ קְשִׁיּוֹת וְאִיבְעִיּוֹת" 4
 5 שֶׁלָּא נִפְתְּרוּ בְּלִימוֹד הַתּוֹרָה בּוֹמֵן הַזֶּה, 5
 6 וְעוֹד וְכֵן מוֹבֵן גַּם מְדַבְרִים נּוֹסְפִים 6
 7 שֶׁל חֲכָמֵינוּ ד"ל. 7
 8 וְלִכֵּן כִּיּוּן שְׂגֵם לִימוֹד חֶלֶק הַנִּגְלָה 8
 9 שֶׁבְּתוֹרָה יְהִיָּה בִימֹת הַמְּשִׁיחַ וּמְשִׁיחַ 9
 10 יִגְלֶה בּוֹ דְבָרִים חֲדָשִׁים רְאוּ גַם 10
 11 אֲצִל רְבוּתֵינוּ נְשִׂאֵינוּ שְׂיִהְיָה 11
 12 עַל־יָדָם לֹא רַק לְמוֹד 12
 13 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה אֲלָא גַם 13
 14 וְתִשְׁבּוּבוֹת' בַּהֲלַכָּה וְחַבּוּרִים 14
 15 בְּנִגְלָה דְתוֹרָה', דְּאֵף שְׂלֹא 15
 16 כּוֹלָם לֹא כֹל הַתִּשְׁבּוּבוֹת' וְשֶׁאֵר 16
 17 הַדְּבָרִים כַּחֲלֵק הַנִּגְלָה שֶׁכְּתַבּוּ רְבוּתֵינוּ 17
 18 נְשִׂאֵינוּ נִתְפָּרְסְמוּ, מְכַל־מְקוֹם 18
 19 הָרִי כַּפּוֹעַל יְהִיָּה עֲנֵן שֶׁל 19
 20 וְתִשְׁבּוּבוֹת' מְרַבּוּתֵינוּ נְשִׂאֵינוּ 20
 21 בְּנִגְלָה דְתוֹרָה', עַל־יָדֵי 21
 22 אֲדָמוֹר הַזְּקֵן, וְתִשְׁבּוּבוֹת' 22
 23 אֲדָמוֹר הָאֲמָצְעִי, וְתִשְׁבּוּבוֹת' 23
 24 אֲדָמוֹר הַצֶּמֶח צְדָק', 24
 25 וְתִשְׁבּוּבוֹת' אֲדָמוֹר מִהַרְשָׁ"ש, 25
 26 אֲדָמוֹר 26
 27 (מִהוֹרְשָׁ"ב) נִשְׁמָתוֹ־עֲדוֹ, 27

15 מִפִּי מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ. וְכֵן זֶה הוּא הַכְּנָה שְׂיִהְיָה "כְּאֲשֶׁר הַשְּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים גּוֹ' כֵּן 15
 16 יַעֲמֹד וְרַעְכָּם וְשִׂמְכָם", וְנִזְכָּה אֲזִי לְשִׁמוּעַ תּוֹרָה מְנַשֵּׂא דוֹרְנוּ, וּמְאָבִיו אֲדָמוֹר 16
 17 (הַרְשָׁ"ב) נִשְׁמָתוֹ־עֲדוֹ, וּמְאָבִיו אֲדָמוֹר מִהַרְשָׁ"ש, וּמְאָבִיו אֲדָמוֹר הַצֶּמֶח 17
 18 צְדָק', וּמְחָמֵי וְדוֹדוֹ אֲדָמוֹר הָאֲמָצְעִי, וּמְאָדָמוֹר הַזְּקֵן, וְלִמְעָלָה בְּקִדְשׁ עַד 18
 19 עֲצָמוֹתוֹ וּמֵהוֹתוֹ וְתַבְרֹךְ, וּבְמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ מִמֶּשֶׁ. 19

המשך ביאור למס' סנהדרין ליום שני עמ' ב

23 מבואר שהלשינו עבדי נבוכדנצר על חנניה מישאל ועזריה שלא 23
 24 השתחוו לצלם, והשליכום לאש, וכתביב לאחר שניצלו חנניה 24
 25 מישאל ועזריה מזהאש (שם ג' כו) 'ומתפנין - והתאספו אחשדרפניא 25
 26 סגניא ופתותא ותדברי מלכא, תויון לגבריאל אלף' וגו' - לראות את 26
 27 האנשים הללו, שלא שלטה בהם האש, ובפסוק זה הוזכרו רק 27
 28 'אחשדרפניא, סגניא ופתותא', ולא הוזכרו עוד ארבע מלכויות 28
 29 שנמנו בתחילה, והם 'אדרגוריא, גדרביא, דתבריא, תפתיא', 29
 30 ומכאן לומדים שנשרפו ארבעה מלכויות באש בשעה שהפילו את 30
 31 חנניה מישאל ועזריה. 31
 32 הגמרא לומדת מפרשה זו דרך בהנהגת האדם: תני דבי רבי אליעזר 32
 33 כן יעקב - שנו בבית מדרשו של רבי אליעזר בן יעקב, אפילו בשעת 33
 34 הפסקה, לא ישנה אדם את עצמו מן הרבנות שלו - ממלבושיו 34
 35 והנהגתו, שלא ייראה מבוהל ומפחד משונאיו, שנאמר (שם ג' כ"א) 35
 36 'באדין גבריא אלף' - אז, אנשים אלו פתחו כפרגליהון פמשיהון 36
 37 וכרבליהון וגו' ולבשיהון - נקשרו עם בגדיהם העליונים 37
 38 ובמלבושי המלכות שהיו להם, ורמיו לגוא אתון נורא יקד'תא' - 38
 39 והושלכו לתוך כבשן האש הבעור, הרי שהיו חנניה מישאל 39
 40 ועזריה לבושים בכל בגדי תפארתם בשעה שהשליכום לכבשן 40
 41 האש. 41
 42 הגמרא מביאה דרשה נוספת בענין חנניה מישאל ועזריה: אמר רבי 42
 43 יוחנן, 43

1 נסים נעשו באותו היום, ואלו הן, א. אף התקשו, שהכבשן בנוי 1
 2 כשהוא משוקע בקרקע, ונעשה נס וצף ועלה למעלה כדי שיראו 2
 3 כל האנשים את הכבשן. ב. ונפרין התקשו - נפלו חלק מכתליו, כדי 3
 4 שכולם יוכלו לראות שחנניה מישאל ועזריה לא נשרפו. ג. והופק 4
 5 סודו - יסוד הכבשן נימוח ומתוך כך נשתלשלו כתליו למטה. ד. 5
 6 ונהפך הצלם של זהב שעשה נבוכדנצר על פניו. ה. ונשרפו ארבע 6
 7 מלכויות - ארבעה מלכים ואנשיהם, שסייעו להשליך את חנניה 7
 8 מישאל ועזריה לכבשן, כמו שנאמר (דניאל ג' כ"ב) 'גבריא אלף די 8
 9 הסקו לשדרף מישף ועבד נגו קטל המון שביבא די נורא' - אנשים 9
 10 אלו שהוציאו לשריפה את חנניה מישאל ועזריה, נהרגו מחמת 10
 11 ניצוצות האש שיצאו מהכבשן. ו. והתיה יתקואל את הפתים 11
 12 בקבועת דורא. 12
 13 הגמרא מבארת את המקור לששה ניסים אלו: ובלוהו - כל הניסים 13
 14 שהובאו בברייתא (מלבד הנס החמישי) הן 'מגרא' - כך היה מקובל 14
 15 ביד החכמים, והנס שנשרפו ארבע מלכויות, קרא - נלמד מהפסוק, 15
 16 דכתביב לאחר שהקים נבוכדנצר את צלם הזהב שלו (דניאל ג' א) 16
 17 'ונבוכדנצר מלכא שלח למכנש - ונבוכדנצר המלך שלח לאסוף 17
 18 לאחשדרפניא סגניא ופתותא אדרגוריא גדרביא דתבריא תפתיא 18
 19 וכל שלמוני מיינתא וגו' (ובל אלו הם שמות שררות ושלטנות 19
 20 בלשונם), למתא לזכות צלמא די הקים נבוכדנצר מלכא' - לבוא 20
 21 לחנוכת הצלם שהקים נבוכדנצר המלך, ונמנו בפסוק זה שבע 21
 22 לשונות שררה. וכתביב (שם ג' י"ב) 'איתי גוברין יהודאין וגו' ושם 22